

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خلاصه کتاب ارزشیابی شخصیت

نویسنده:

دکتر مرتضی ترخان

فصل دوم: آزمون‌های عینی شخصیت

- ◀ آزمون‌های عینی شخصیت بصورت پرسش‌های بسته تهیه شده‌اند که آزمودنی بصورت بله یا خیر پاسخ می‌دهد.
- ◀ در ساخت آزمون‌های عینی شخصیت فرض می‌شود که الف) شخصیت آدمی متشکل از مجموعه رگه‌ها یا ویژگی‌هایی است که شدت و اندازه این ویژگی‌ها در افراد مختلف، متفاوت است و ب) رگه‌ها و ویژگی‌های شخصیتی در افراد از ثبات و پایایی نسبی برخوردار است.
- ◀ برای ساختن آزمون‌های عینی شخصیت از ۲ راهبرد عمده استفاده می‌شود: الف) راهبرد قیاسی و ب) راهبرد تجربی.
- ◀ راهبردهای قیاسی به ۲ رویکرد منطقی - محتوایی و رویکرد نظریه‌ای تقسیم می‌شود.
- ◀ در راهبردهای قیاسی برای تعیین معنای پاسخ آزمودنی به پرسش‌ها، از منطق قیاسی استفاده می‌شود.
- ◀ در روش منطقی - محتوایی، سازنده آزمون به شیوه منطقی می‌کوشد ماده‌ها یا پرسش‌هایی که ویژگی مورد نظر را می‌سند، در محتوای آزمون بگنجاند.
- ◀ در رویکرد راهبرد نظریه‌ای، سازنده آزمون سعی می‌کند محتوای آزمون را به گونه‌ای انتخاب کند که با نظریه‌ای که در رابطه با ویژگی مورد نظر است، همسازی داشته باشد.
- ◀ در راهبردهای تجربی، از روش‌های آماری و آزمایشی استفاده شده که بر ۲ روش رویکرد گروه - ملاک و رویکرد تحلیل عاملی مشتمل است.
- ◀ در رویکرد گروه - ملاک، مواد آزمون به گونه‌ای انتخاب می‌شوند که افرادی را که ویژگی‌های معینی دارند (گروه ملاک) از افرادی که فاقد آن ویژگی هستند (گروه گواه)، متمایز کنند.
- ◀ ملاک در رویکرد فوق، گروهی است که ویژگی معینی دارند مانند افرادی که پرخاشگرند یا بیمارانی که اسکیزوفرنیک هستند.
- ◀ این روش همواره مستلزم مقایسه عملکرد آزمودنی‌های گروه ملاک با آزمودنی‌های گروه گواه است.
- ◀ در روش تحلیل عاملی، روش آماری تحلیل عاملی در مورد ابعاد بنیادی شخصیت که به روش تجربی استنتاج می‌شود، بکار می‌رود.
- ◀ تحلیل عاملی با داده‌های تجربی که شامل تعداد زیادی از مواد یا سوالاتی که با یکدیگر همبستگی متقابل دارند، آغاز می‌شود.
- ◀ همبستگی متقابل معمولاً به گونه‌ای تحلیل می‌شوند تا به واریانس مشترک برسند. سپس با بررسی دوباره موادی که به عامل مشترکی مربوطند، عامل یا عوامل مورد لزوم نامگذاری شده و بعنوان عوامل شخصیتی مورد توجه قرار می‌گیرد.
- ◀ مهمترین و رایج‌ترین نگرش در طرح آزمون‌های عینی شخصیت عبارتست از روایی‌یابی محتوا، روایی‌یابی ملاکی - تجربی، تحلیل عوامل و استفاده از نظریه‌های شخصیت.
- ◀ آزمون‌های عینی شخصیت از نظر محتوا، روش اجرا، نمره‌گذاری و تفسیر به آزمون‌های هوش و استعداد شباهت دارند چون می‌توانند جنبه‌های مختلف شخصیت را بطور عینی و مستقل از شخص اجراکننده، ارزشیابی نمایند.

پرسشنامه اطلاعات شخصی و دورت:

- ✓ اولین نمونه پرسشنامه‌های خودسنجی شخصیت بوده که برای استفاده در جنگ جهانی اول تهیه شد.
- ✓ این پرسشنامه، معرف کوششی است برای میزان کردن مصاحبه روانپزشکی و کاربرد گروهی آن.

- ✓ در ساخت این پرسشنامه، تاکید اصلی بر روایی محتوا بود که بازتاب آن در نحوه گزینش سوالات و استناد بر توافق افراد درباره ناسزگار بودن برخی از رفتارها، ملاحظه گردید.
- ✓ فرم اولیه آن دارای ۱۱۶ سوال بله یا خیر بوده است.
- ✓ فرم کوتاه آن دارای ۷۶ سوال بوده که برای سنجش اختلالات هیجانی افراد از ۱۲ تا ۱۷ سالگی کاربرد دارد.
- ✓ در روش نمره گذاری، افراد به ازای هر پاسخ بله، یک نمره دریافت کرده و در مقابل پاسخ خیر، نمره ای دریافت نمی کنند.
- ✓ افراد هیجان پذیر به افرادی گفته می شود که شدت واکنش آنها متناسب با شدت محرک دریافت شده، نیست.
- ✓ افراد فوق نسبت به محرک های ناخوشایند محیطی، پاسخ های غیر منطقی، افراطی و بیمارگونه نشان می دهند.
- ✓ این افراد بر خشم و احساسات خود کمتر کنترل داشته، زود عصبانی و زود آرام می شوند، در شرایط فشارآور، آستانه تحمل آنها پایین بوده و خیلی سریع متوسط به واکنش های بیمارگونه مثل گریه یا پرخاشگری می شوند.
- ✓ افراد وسواسی با خستگی روانی، از درون تحت فشار بوده، تفکر آنها خشک، غالبی و مجهز به بایدها و نبایدهاست.
- ✓ افراد فوق، انعطاف ناپذیر توصیف شده به گونه ای که قدرت تصمیم گیری ندارند و درباره مسائل مهم زندگی، در شرایط بلاتکلیفی قرار می گیرند.
- ✓ بطور کلی ترس، دو دلی، انعطاف ناپذیری، جزمی نگری، خشکی افکار، احساس گناه، از درون تحت فشار بودن، کمال طلبی و مطلق گرایی از ویژگی های بارز آنان است.
- ✓ افراد متمایل به گوشه گیری، افرادی غمگین، دماغ، درمانده، ناامید، منزوی، ناخرسند، اندوهگین و نگران هستند.
- ✓ آنان احساس بی ارزشی، بی مصرفی و شرمندگی کرده و روابط اجتماعی با اطرافیان خود ندارند.
- ✓ اهل تفریح نبوده و اگر به تفریح می روند، احساس لذتی ندارند.
- ✓ دلبستگی ها، علایق و حتی تمایلات جنسی آنها کاهش یافته و بطور کلی حالتی از کندی و یکنواختی بر گستره زندگی آنها حاکم است.
- ✓ افراد دارای رفتار و افکار پارانوییدی، افرادی بدبین، سوء ظن دار و بدگمان به اطرافیان و دیگران هستند.
- ✓ این افراد، حساسیت زیادی نسبت به بی اعتنائی و بی توجهی دیگران داشته و گرایش شدیدی به واریسی کردن محیط اطراف خود، تمایل به اغراق آمیز کردن تمایلات منفی دیگران و عدم انتقادپذیری دارند.
- ✓ افراد با گرایش به افسردگی، نشانگان تمایل به گوشه گیری را به حد شدیدتری در خود دارند.
- ✓ افراد با گرایش به پرخاشگری و رفتارهای تهاجمی، با کوچکترین اهانت کلامی و حرکتی دیگران، سریع برآشفته و عصبانی شده و کنترل کمی بر رفتارهای خود دارند.
- ✓ این افراد، ضرب و شتم و درگیری های فیزیکی را از هر روش دیگری مناسب تر می دانند.
- ✓ افراد بی قرار بعنوان افراد ضد اجتماعی، قانون شکن، فاقد مسئولیت نسبت به دیگران و پرخاشگر توصیف می شوند.
- ✓ دروغ گفتن، تقلب کردن، نارسایی هیجانی، فقدان وجدان یا شرم، فقدان شغل ثابت، بی توجهی به حقوق دیگران، بی تفاوتی و ناتوانی در پرداختن تعهدات مالی و جامعه ستیزی از ویژگی های بارز آنان است.

فصل چهارم: پرسشنامه شخصیتی چند وجهی مینه‌سوتا (MMPI)

- این پرسشنامه را می‌توان یکی از مهمترین و معتبرترین پرسشنامه‌هایی دانست که به روش گروه - ملاک در اوایل دهه ۱۹۴۰ توسط هاتاوی و مک‌کینلی ابداع شد.
- این پرسشنامه نه تنها پر کاربردترین پرسشنامه ارزیابی شخصیتی بلکه یکی از آزمون‌های عینی شخصیت است.
- این آزمون در ابتدا با ۵۶۵ سوال که مشتمل بر ۱۰ مقیاس بالینی و ۳ مقیاس روایی بود، ابداع شد.
- مقیاس‌های بالینی بیانگر اختلالات روانی مانند افسردگی، خود بیمار انگاری، پارانویا و ... است.
- مقیاس‌های روایی مبین نگرش‌هایی است که آزمودنی نسبت به آزمون در رابطه با خودش دارد.

مقیاس‌های روایی:

۱. مقیاس L:

- ✓ مقیاس L شامل ۵ سوال بوده و مبین خشکی، تحجر و در عین حال کمال‌گرایی آزمودنی است.
- ✓ این مقیاس، نشان می‌دهد فرد تا چه حد می‌خواهد چهره‌ای جز آنچه هست، ارائه دهد.
- ✓ در مجموع مقیاس فوق، دروغ‌گویی آزمودنی را نشان می‌دهد.

۲. مقیاس F:

- ✓ مقیاس F شامل ۱۵ سوال بوده و مبین آشفتگی فکری و خود کم‌انگاری آزمودنی است.
- ✓ نمره زیاد در این مقیاس بیشتر نشانگر اشتباه آزمودنی، عدم فهم سوالات و یا عدم همکاری وی است.
- ✓ نمره کم در این مقیاس، میزان صمیمیت، آرامی، سادگی و قابل اعتماد بودن آزمودنی را نشان می‌دهد.

۳. مقیاس K:

- ✓ مقیاس K شامل ۱۶ سوال بوده و بیانگر جنبه‌های دفاعی آزمودنی است.
- ✓ نمره بالا در این مقیاس، افراد ناامن با مشکلات فراوان در روابط اجتماعی و کنش‌های متقابل با دیگران را نشان می‌دهد که فاقد نظم و ترتیب و روال مشخصی هستند. قادر به تحمل نامرتبی و بی‌نظمی دیگران نبوده و نمی‌توانند واکنش دیگران را نسبت به رفتار خویش پیش‌بینی کرده و نسبت به آن بینش داشته باشند.
- ✓ افراد منطقی و مبتکر که دارای رفتارهای اجتماعی مورد قبول هستند، نمره متوسطی در این مقیاس می‌گیرند.
- ✓ افرادی که نمره کمی در این مقیاس می‌گیرند، نسبت به دیگران بدبین بوده و در عین حال که محتاط و صلح‌جو هستند، در ناراحتی خود اغراق می‌کنند.
- ✓ هرگاه F در نیمرخ آزمونی بالاتر از K باشد، وی سعی داشته خود را بدتر از آنچه هست جلوه دهد و تمارض را می‌توان از این نوع نیمرخ استنباط کرد.
- ✓ هرگاه F در نیمرخ پایین‌تر از K باشد، آزمودنی سعی داشته خود را بهتر از آنچه هست نشان دهد و اختلالات و درگیری‌های عاطفی خویش را انکار کرده است.

مقیاس‌های بالینی:

- ✓ فرم هنجاریابی شده آن در ایران دارای ۷۱ سوال، ۸ مقیاس بالینی و ۳ مقیاس روایی است.

✓ این آزمون در فرم اصلی دارای ۱۰ مقیاس بوده که در فرم هنجاریابی شده آن برای این، ۲ مقیاس ویژگی‌های زنانه و مردانه (MF) و درونگرایی اجتماعی (Si) حذف شده است.

۱. خود بیمار انگاری (Hs):

- ✓ شامل ۱۴ سوال بوده که وضعیت جسمانی و روانی آزمودنی را می‌سنجد.
- ✓ نمره بالا در این مقیاس نشان می‌دهد فرد بیش از حد نگران سلامت خود از ابتلا به بیماری‌های جسمی است.
- ✓ از ویژگی‌های بارز این افراد، واکنش افراطی نسبت به برخی نشانگان مانند ناراحتی‌های معده - روده‌ای، سردرد، تپش قلب و تعریق است.
- ✓ نمره نزدیک میانگین در آزمودنی‌هایی دیده می‌شود که لجباز و خودخواه بود، آمادگی برای گرایش به افکار پارانوئید را از خود نشان می‌دهند.
- ✓ نمره کم در این مقیاس، دلیل بر احساس مسئولیت و قدرت سازگاری آزمودنی با محیط است.

۲. افسردگی (D):

- ✓ شامل ۲۰ سوال بوده و نمره بالا نشانه افراد گوشه‌گیر، تنهایی‌گرا و اندوهگین هستند.
- ✓ اهل تفریح نیستند، روابط اجتماعی محدودی داشته، کندی روانی - حرکتی داشته و تصورات منفی نسبت به خود دارند به گونه‌ای که خودشان را کمتر، بی‌ارزش، بی‌مصرف و گناهکار می‌دانند.
- ✓ کسانی که در این مقیاس نمره پایینی بدست می‌آورند، سرزنده، فعال و شاداب هستند.

۳. هیستری (Hy):

- ✓ آزمودنی‌هایی که در این مقیاس نمره بالایی دارند، نشانگان حسی، حرکتی و احشایی بیمارگونه‌ای دارند در صورتی که هیچگونه مبنای زیستی و پزشکی برای آن وجود ندارد.
- ✓ اینگونه افراد به ناراحتی‌های خود بینش کافی نداشته و سعی می‌کنند با نشان دادن علائم جسمانی، توجه دیگران را به خود جلب کنند.

۴. انحراف اجتماعی - روانی (Pb):

- ✓ شامل ۱۹ سوال بوده که مربوط به انحرافات و ناسازگاری‌های اجتماعی می‌باشد.
- ✓ نمره بالا در این مقیاس، احساس مسئولیتی در قبال رفتارهای خود نسبت به دیگران ندارند.
- ✓ این افراد، طرح و برنامه منظم و هدفداری برای خود در آینده ندارند.
- ✓ این افراد در حیطه حرفه‌ای، از شاخه‌ای به شاخه دیگر پریده و هیچگونه شرم یا پشیمانی از کارهای زشت خود ندارند.
- ✓ معمولاً پرخاشگر و عصبی بوده و از مواد مخدر و مشروبات الکلی بیشتر استفاده می‌کنند.
- ✓ روابط اجتماعی قوی با دیگران نداشته و روابط بسیار زودگذر و سطحی دارند.
- ✓ بد کارکردی و اختلالات رفتاری در این گروه بیشتر از گروه‌های دیگر دیده می‌شود.

۵. پارانویا (Pa):

- ✓ شامل ۱۴ سوال بوده و افرادی که نمره بالا می‌گیرند، عدم اعتماد، بدبینی و سوءظن شدیدی نسبت به دیگران دارند.
- ✓ به مسائل جزئی و بی‌اهمیت، حساسیت زیادی نشان داده و بعلت بدبینی، روابط اجتماعی منعطفی با دیگران ندارند.
- ✓ در روابط خود، خشک و متحجر بوده و بداخلاقی و انعطاف‌ناپذیر هستند و رفتار دیگران را مورد انتقاد قرار می‌دهند.

۶. خستگی روانی (Pt):

- ✓ شامل ۱۶ سوال بوده و نمره بالا در این مقیاس، نشانه اضطراب، بی‌قراری و ناتوانی در تمرکز است.
- ✓ نمره بالا همچنین نشان‌دهنده علائم اضطراب و اختلالات اضطرابی نیز هست.

۷. اسکیزوفرنی (Sc):

- ✓ شامل ۲۰ سوال بوده و نمره بالا در آن نشانه گوشه‌گیری، افکار عجیب و غیر عادی و شکایت از وضعیت خانوادگی است.
- ✓ این افراد احساس غریبگی و تنهایی کرده و معتقدند عضو جامعه نبوده و مردم او را درک نمی‌کنند.
- ✓ در مورد هویت خود شک داشته و خود را فردی بی‌ارزش تلقی می‌کنند.
- ✓ این مقیاس نه تنها در تشخیص سایکوز سودمند است بلکه در شناخت شخصیت‌های مستعد ابتلا به سایکوز نیز می‌تواند ارزشمند باشد.

۸. هیپومانیا (Ma):

- ✓ شامل ۱۱ سوال بوده و افراد با نمره بالا، بسیار پر تحرک بوده و خلق آنها، بسیار شنگو، سرحال و تحریک‌پذیر است.
- ✓ این افراد وقتی در جمع قرار گرفته، متکلم وحده بوده و بسیار پر انرژی و خستگی‌ناپذیر هستند.
- ✓ دائماً شغل خود را عوض کرده و طرح و نقشه‌ای برای آینده ندارند.
- ✓ بیشتر در حال زندگی کرده و اگر به آینده فکر می‌کنند، بسیار خوش‌بین هستند.

چگونگی اجرای آزمون:

- ✓ این آزمون برای رده سنی بالاتر از ۱۶ سال و یا افرادی که حداقل دارای ۸ کلاس تحصیلات دارند، قابل اجراست.

نمره‌گذاری و تفسیر آزمون:

- ✓ میانگین مقیاس t برابر ۵۰ و انحراف معیار آن ۱۰ است.
- ✓ ترکیب مقیاس‌های Hy، D و HS خصیصه ۳گانه‌ای را تشکیل داده که نشان‌دهنده روان‌آزردگی می‌باشد.
- ✓ نمره‌های زیاد در مقیاس HS و Hy همراه با نمره کم در مقیاس D، اضطراب نوروتیک، تردید و دو دلی و شکوه مداوم از بیماری‌های بدنی رابطه دارد.
- ✓ رقابت‌های خصمانه و پرخاشگرانه آزمودنی‌ها را می‌توان از بالا بودن نمره آنها در Ma و پایین بودن نمره آنها در D و Pt تشخیص داد.
- ✓ هرگاه نمره زیاد در مقیاس HS همراه با نمره زیاد در میزان SC باشد، باید توهّمات بدنی را از آزمودنی انتظار داشت.
- ✓ افرادی که گرایش به خودکشی دارند، غالباً در مقیاس‌های D، Pd و SC نمره بالا دارند.
- ✓ افرادی که در مقیاس Pt و D نمره بالا دارند، از خود متنفر بوده، خود را بی‌ارزش دانسته، پر تنش و بی‌قرار بوده و گرایش به خودآزاری دارند.
- ✓ بالا بودن نمره Hy و Pd در افرادی دیده می‌شود که دارای افکار و عواطف کودکانه بوده و رشد اجتماعی و عاطفی کافی را از خود نشان نمی‌دهند.
- ✓ بالا بودن نمره Pa همراه با نمره زیاد در Hy، تصویر بالینی شخصیت پارانوئیدی را نشان می‌دهد که گرایش‌ات نابهنجار هویش و بخصوص برداشت‌های غیر عادی خود را از دیگران انکار می‌کنند.

فصل هفتم: آزمون ترسیم خانواده

مسئله فراکنی در کودکان:

- ✓ با توجه به اینکه در دوران کودکی، من شخصیت کودک، نسبتاً ناپایدار، سازمان نیافته، نارس و حالت نوسان دارد، مسئله فراکنی و برون‌ریزی تمایلات ناهوشیار و پنهان کودکان، بسیار مشکل است.
- ✓ بلاک در سال ۱۹۷۳ برای ارزیابی شخصیت کودکان ۳ تا ۱۰ ساله، آزمونی به نام اندریافت موضوع کودکان ساخت.

آزمون ترسیم خانواده:

- ✓ کرم‌ن بر این باور است که در تمام دوران کودکی، اکثر کودکان بطور نظام‌دار به مجموعه‌ای از فعالیت‌های ترسیمی پرداخته و بدین ترتیب، روابط زیادی را با واقعیت‌ها برقرار می‌سازند.
- ✓ کودکان در دوران کودکی با استفاده از شیوه‌های مختلف، تصور خود را از جهان به نوعی ترسیم می‌کنند که یکی از شیوه‌ها، نقاشی است.
- ✓ نقاشی کودکان، زبان گویا و جاده طولانی جهان درونی آنها است.
- ✓ نقاشی همانند آزمون رورشاخ و TAT، دارای ارزش رمزی است.
- ✓ نقاشی نه تنها شاهراه حیاتی برای سنجش نگرش‌ها، نیازها، تمایلات و عواطف کودکان است بلکه یک ابزار بسیار مهم تشخیص و بالینی در کنار سایر ابزارها، در اختیار روان‌درمانگران است.

روش اجرای نقاشی خانواده:

- ✓ در آزمون نقاشی نه تنها نتیجه یعنی اتمام کار نقاشی مهم است بلکه فرآیندی که به اتمام کار منجر می‌شود (فرآیند کشیدن نقاشی) هم مهم است.
- ✓ ترتیب کشیدن اعضای خانواده و اینکه کودک از چه قسمتی از کاغذ نقاشی را شروع کرده، مهم است.
- ✓ در پایان نقاشی، آزمونگر باید از کودک سوال کند آیا از آنچه ترسیم نموده، احساس رضایت دارد.

تفسیر نقاشی خانواده:

۱. از جهت پررنگ و پر نیرو بودن خطوط نقاشی:

- ✓ کودکانی که خطوط نقاشی را پر نیرو و پر رنگ می‌کشند، نیرومندی کشاننده‌ها، شهامت، خشونت یا رهاسازی کشاننده‌ها در آنها زیاد است.
- ✓ خط پررنگ و ضخیم، مبین شهوت‌گرایی و تمایل به لذت بردن است.
- ✓ خط برانگیخته و خشنی که تا حد پاره کردن کاغذ پیش می‌رود، پرخاشگری را نشان می‌دهد.
- ✓ خط کم‌رنگ نشان‌دهنده حساسیت، ملایمت و ظرافت، فقدان اعتماد بنفس و تردید است.
- ✓ اگر این خطوط بطور فزاینده‌ای کم‌رنگ باشند، بیانگر کم‌رویی در حد مرضی، ناتوانی در تابید خویشتن و روان‌آزردگی شکست است.

۲. از جهت اینکه چه ناحیه‌ای از صفحه نقاشی شده است:

- ✓ کودکانی که پایین صفحه را برای نقاشی انتخاب می‌کنند، اغلب افسرده، واجد خستگی روانی و روان‌آزرده هستند.

- ✓ کودکانی که بالای صفحه نقاشی می‌کنند، اغلب آرمان‌گرا و رویاپرداز هستند.
- ✓ قسمت بالای صفحه، معرف ارزش‌های برتر، جهان رویاها، خیال‌پردازی‌ها و آرمان‌هاست.
- ✓ کودکانی که سمت چپ را انتخاب می‌کنند، اغلب گذشته‌نگر بوده و قصد دارند به دوران کودکی خود برگردند.
- ✓ آنان بیشتر علاقه دارند هیجان‌ات و احساسات خود را بلافاصله و مستقیم بیان کرده و در دامان خانواده باقی بمانند. مورد حمایت قرار گرفته و از هرگونه کوشش برای اثبات خویشتن امتناع می‌ورزند.
- ✓ کودکانی که سمت راست را انتخاب می‌کنند، اغلب آینده‌نگر بوده و بدن‌بال اهداف خود در آینده می‌گردند و قصد دارند مستقل باشند.
- ✓ ترسیم در سمت راست، مبین کنترل عقلی و تحول‌یافتگی است.
- ✓ کودکانی که نقاشی خود را باندازه‌ای بزرگ می‌کشند که از حد کاغذ تجاوز کند، تعادل لازم را ندارند.
- ✓ وقتی نقاشی نسبت به صفحه کاغذ کوچک باشد، نشان‌دهنده بازداری و وقفه در کشاننده‌هاست. عبارت دیگر، ترسیم یک آدمک کوچک بمعنای در خود فرو رفتگی من، کم‌رویی و ترس است.
- ✓ برخی از کودکان، قسمت‌های کاغذ را سفید گذاشته که به آن، نواحی سفید گفته می‌شود.
- ✓ نواحی که کودکان در آنجا نقاشی نکشیده‌اند، نواحی ممنوعه گفته می‌شود که بیانگر این واقعیت است که کودکان به گرایز خود، اجازه جولان نداده‌اند. یعنی بعزت سانسور درونی یا بیرونی، کشاننده‌های خود را بازداری نموده‌اند.

۳. جهت نقاشی:

- ✓ کودکانی که از چپ به راست نقاشی را ترسیم می‌کنند، دارای یک حرکت طبیعی پیش‌رونده هستند.
- ✓ کودکانی که از راست به چپ نقاشی را ترسیم می‌کنند، دارای یک حرکت واپس‌رونده و گذشته‌نگر هستند بشرطی که کودک، چپ برتر نباشد.

۴. نوع خطوط نقاشی:

- ✓ خطوط استوار و مستقیم حاکی از اعتماد بنفس، مصمم بودن و در عین حال تاثیر ناپذیر بودن آزمودنی است.
- ✓ خطوط منقطع بیانگر تاثیرپذیری، تردید و کمال‌جویی است.
- ✓ خطوط موازی، سایه‌ها و چهارخانه‌ها در افراد مضطرب دیده می‌شود.
- ✓ سایه‌ها و رنگ‌های خاکستری، نشانه افسردگی است.
- ✓ خطوط شکسته و زاویه‌دار، مشخص‌کننده چابکی، خشم، ناآرامی، مردانگی و نیرومندی است.
- ✓ خطوط انحنادار بیانگر ملایمت، مسالمت، تبعیت‌جویی، زنانگی، خود دوستداری و نرمش است.
- ✓ خطوط راست، آرامش، وقار و انعطاف‌ناپذیری را نشان می‌دهد.
- ✓ خطوط سرازیر، نشان‌دهنده بدبینی، افسردگی، خستگی و مرگ است.
- ✓ خطوط سربالا بیانگر شادی، زندگی و انفجار احساسات حاد است.
- ✓ خطوط عمودی مرکزی، مبین کوشش آزمودنی بمنظور حفظ یک تعادل عاطفی ناپایدار است در حالی که تاکید بر خط افقی، شدت نیازهای ارتباطی را نشان می‌دهد.
- ✓ خط‌خطی کردن و پاک کردن‌های مکرر نشانه نامصمم بودن، نارضایتی از خود و احساس حقارت است.
- ✓ لکه‌ها و سیاه کردن‌ها، احساس گناهکاری را نشان می‌دهد.

✓ اگر نقاشی کثیف و درهم ریخته باشد، معمولاً با کودکی سر و کار داریم که در مرحله مقعدی تثبیت شده است.

۵. نوع رنگ‌های نقاشی:

✓ نوع رنگی که کودکان انتخاب می‌کنند نه تنها در رفتار آنها نقش دارد بلکه بیانگر بسیاری از ویژگی‌های شخصیتی آنهاست.

✓ قرار دادن آزمودنی در محوطه‌ای به رنگ قرمز تند، موجب تسریع ضربان قلب، تنفس و افزایش فشار خون می‌شود.

✓ رنگ قرمز، تأثیری برانگیزاننده بر سیستم عصبی دارد و بالعکس.

✓ رنگ آبی موجب تقلیل تنش و کند شدن ضربان قلب و تنفس شده و بطور کلی، اثری آرامبخش دارد.

✓ رنگ قرمز از یک سو معرف نیرومندی تمایلات و غرایز بوده و از سوی دیگر، مبین خشم و پرخاشگری است.

✓ افراد در رنگ قرمز بمعنای تحریک‌پذیری بیشتر است.

✓ رنگ قرمز مبین هیجان‌پذیری، شیفتگی، شهامت، عشق، خشونت و فعالیت در کارهای هیجانی است.

✓ رنگ آبی مبین صلح، آرامش، سکون و در حد افراطی معرف فعل‌پذیری و تسلیم است.

✓ بطور کلی رنگ آبی بیانگر ملایمت، آرامش، مهربانی، حقیقت‌جویی، سردی، تعقلی‌نگری و خلوص است.

✓ رنگ زرد نمایانگر نور، شادی و خوشبختی است.

✓ استفاده افراطی از زرد بمعنای نیاز به آزادسازی تنش‌های درونی فرد است.

✓ بطور کلی رنگ زرد معرف شادی، تعقل، برتری و حسی‌نگری است.

✓ رنگ سبز با جنبه‌های مختلف شخصیت بخصوص حفظ حرمت خود، نیاز به جلب توجه و میل به محبوبیت مرتبط است.

✓ سبز از یک سو گرایش به مبادله و ارتباط را نشان می‌دهد و از سوی دیگر، معرف اراده در سطح عمل، پایداری، سرسختی

و گاهی نیز مبین بازخوردهای مقاومت و مخالفت‌جویی است.

✓ رنگ سبز کلاً بیانگر امید، استراحت، تلخی، خشم، شورش و جنب و جوش است.

✓ رنگ قهوه‌ای معرف اجبار، وقفه، خلق محزون و جدی است.

✓ استفاده افراطی از رنگ قهوه‌ای بیانگر این واقعیت است که کودکان در مرحله مقعدی، مشکلاتی در رابطه با نظافت داشته‌اند.

✓ استفاده مفرط از رنگ سیاه مبین غمگینی و ناامیدی است.

✓ بکارگیری محدود رنگ سیاه و کشیدن لکه‌های سیاه، نشان‌دهنده اضطراب است.

✓ بطور کلی رنگ سیاه در برگیرنده نفی، مرگ، اضطراب، ناامیدی و گناهکاری است.

✓ فقدان رنگ در نقاشی مبین خلا عاطفی یا ناتوانی در برون‌ریزی عواطف است.

✓ رنگ سفید بطور کلی معرف بی‌طرفی، سردی، خلا، نگفتنی‌ها، سکوت و رویا پردازی است.

✓ رنگ صورتی معرف صلح، تعادل و توازن است.

✓ رنگ قرمز و سیاه مبین خشونت و اضطراب، زرد و قرمز مبین اجتماع‌خواهی و قرمز و سبز نشان‌دهنده دوسوگرایی خشم است.

۶. ارزش‌سازی و نازنده‌سازی در نقاشی خانواده:

- ✓ منظور از ارزش‌سازی، غالباً شخصی است که کودک به وی گرایش‌های مثبت و احساسات تحسین‌آمیز داشته و او را مهمتر از همه می‌داند.
- ✓ نازنده‌سازی غالباً شامل کسی است که کودک به وی گرایش منفی، احساسات تحقیرآمیز یا کینه‌توزانه داشته و سعی می‌کند در نقاشی خود، بدان توجه نداشته یا کمتر به او توجه نماید.
- ✓ کودکان شخص ارزش‌سازی شده را بعنوان نخستین فرد ترسیم کرده و معمولاً یکی از والدین است.
- ✓ اگر نخستین شخص ترسیم شده یک کودک باشد، منظور این است که آزمودنی جاه‌طلبی‌های خود را در این شخص متبلور کرده است.
- ✓ گرایش به خود دوستداری غالباً از ناتوانی و عدم امکان سرمایه‌گذاری در تصاویر والدین است.
- ✓ کودکان شخص ارزش‌سازی شده را معمولاً بلندقامت‌تر از اشخاص دیگر، با دقت‌تر و کامل‌تر ترسیم می‌کنند.
- ✓ شخص ارزش‌سازی شده معمولاً غنی‌تر از دیگران بوده و در کانون توجه نقاشی است و کودک به هنگام سوال، درباره وی بیشتر توضیح می‌دهد و دوست دارد با این شخص، همانند سازی کند.
- ✓ علائم نازنده‌سازی در نقاشی عبارتست از کوتاه قامت و کوچکتر بودن نسبت به دیگران، بودن شخص در کنار کاغذ و در آخرین مکان، ترسیم جدا از دیگران و پایین‌تر از بقیه، ترسیم بدون جزئیات و در صورت سوال از کودک، کمتر از وی صحبت می‌کند.

فصل دهم: پرسشنامه ۱۶ عاملی کتل

- سومین رویکرد در رابطه با ساخت آزمون‌های شخصیت، رویکرد صفات است.
- این نظریه پردازان با استفاده از روش‌های آماری بویژه روش تحلیل عوامل، به تدوین نظریات خود پرداخته و دنباله‌روی افرادی نظیر گالتون و اسپیرمن هستند.
- آنها بر این باورند برای شناخت شخصیت، باید آن را به اجزای کوچک‌تر یعنی رگه تجزیه کرده و سپس مورد مطالعه قرار داد.
- همه بر این امر اتفاق نظر دارند که صفات، عنصر اصلی شخصیت انسان را تشکیل می‌دهد.
- آنها بر این باورند که رفتار انسان و شخصیت وی را می‌توان در یک سلسله مراتب سازماندهی کرد.
- تحلیل عوامل یکی از نیرومندترین ابزارهایی است که تا کنون برای مطالعه زمینه‌های پیچیده موضوعات علمی و رفتاری تدوین شده است.
- هدف اصلی تحلیل عوامل، توصیف مجموعه‌ای از متغیرها برحسب تعداد کمتری از عوامل بمنظور روشن کردن رابطه بین متغیرهاست. بعبارت دیگر، هدف اصلی آن ساده کردن و توصیف داده‌ها از طریق تقلیل تعداد یا عوامل است.
- عامل، یک سازه و یک متغیر نهفته است که فرض می‌شود زیربنای آزمون‌ها، مقیاس‌ها و تمامی انواع ابزارهای اندازه‌گیری است.

مراحل تحلیل عوامل:

- ✓ مرحله اول، مرحله تعیین عوامل اصلی و صرف نظر کردن از عوامل فرعی بعد از عوامل اصلی است.
- ✓ مرحله دوم، چرخش عوامل است یعنی عامل‌های انتخاب شده در مرحله اول بمنظور پیدا کردن عوامل جدیدی، تغییر شکل داده می‌شوند.
- ✓ مرحله سوم، محاسبه مقادیر عوامل بوده که می‌توان از روش‌هایی چون تحلیل عاملی و رگرسیون استفاده کرد.
- ✓ تعیین تعداد عوامل را می‌توان بوسیله ماهیت داده‌ها مشخص کرد.
- ✓ گیلفورد یکی از نخستین دست‌اندرکاران آزمون‌سازی از طریق تحلیل عامل بشمار می‌رود.
- ✓ بعد از وی، ترستون داده‌های او را مورد تجزیه و تحلیل عاملی قرار داده و ۷ عامل فعال، پر شور و نیرومند، تکانش‌ور، سلطه‌گر، استوار، مردم‌آمیز و اندیشه‌ورز را بعنوان ابعاد اصلی شخصیت مطرح کرد.
- ✓ کتل با پذیرفتن این فرضیه که مجموعه واژگان متداول، بازتاب نسبتاً درستی از تمام جنبه‌های شخصیت است، کار را از پژوهش آلپورت و آدبرت آغاز کرد.

منابع جمع‌آوری اطلاعات کتل:

- ✓ کتل عوامل خود را از ۳ منبع L-data، Q-data و T-data جمع‌آوری نمود.
- ✓ L-data شامل اطلاعاتی است که به گذشته فرد مربوط شده و از طرق مختلف مثل مراکز تحصیلی و کار، حاصل می‌شود.
- ✓ Q-data شامل اطلاعاتی است که از طریق پاسخ فرد یا آشنایان وی به پرسشنامه و یا مصاحبه‌هایی که با آنها انجام می‌شود، بدست می‌آید.
- ✓ T-data شامل اطلاعاتی است که از طریق اجرای آزمون‌های مختلف عینی بر روی فرد حاصل می‌شود.

✓ کتل در بررسی‌های خود، به ۱۶ عامل شخصیتی دست پیدا کرد که این عوامل را پایه اساسی شخصیت و تعیین‌کننده رفتار انسان‌ها در موقعیت‌های مختلف دانست.

عوامل ۱۶ گانه شخصیتی کتل:

✓ کتل این ۱۶ عامل را رگه‌های عمقی و ساختار اصلی شخصیت دانسته و بر این باور است که این رگه‌ها تا حد زیادی متاثر از وراثت بوده و رگه‌های سطحی از آنها سرچشمه می‌گیرند.
✓ وی معتقد است هریک از ۱۶ رگه عمقی، دو قطب دارد.

۱. گسیخته‌خویی در برابر ادواری خویی (A):

✓ این عامل از دامنه بین سخت‌گیر، دوری‌گزین، سر و بی‌اعتنا، بدگمان و نامنعطف تا گرم، اجتماعی، سازش‌پذیر، خوش‌رو و خوش‌خلقی مفرط در تغییر است.
✓ فرد با درجه A+ مشاغلی را ترجیح می‌دهد که با دیگران سر و کار داشته و با درجه A- از روابط اجتماعی با دیگران اجتناب می‌کند.

۲. کودن در برابر تیزهوش (B):

✓ از دامنه بین کم‌خوشی، ظرفیت فکری محدود و زمختی تا روشنفکری، دقت، پشتکار و اهل تفکر در تغییر است.

۳. من بسیار قوی در برابر من بسیار ضعیف (C):

✓ از دامنه بین بی‌ثباتی عاطفی، متلون، رویاپردا و خستگی روانی تا پایداری هیجانی، رشدیافتگی هیجانی، واقع‌نگری در زندگی و پختگی در تغییر است.
✓ افراد با درجه C- از خود، خانواده خود، موقعیت خود، محدودیت‌های زندگی و سلامت روانی خویش ناراضی هستند.
✓ افراد با درجه C+ واجد یکپارچگی و توحید یافتگی شخصیتی هستند.

۴. سلطه‌گری در برابر فرمانبرداری (E):

✓ از دامنه بین مطمئن از خود، دارای روحیه مستقل، سخت، خشن، متظاهر به وقار تا مطیع، وابسته، تبعیت‌جویی و متزلزل در تغییر است.

۵. سرزندگی در برابر ناسرزندگی (F):

✓ از دامنه بین ساکت، ملول، افسرده، مضطرب، درمانده، خوددار و غمگین تا پر حرف، تیز، چابک، پر جنب و جوش، با نشاط و مشتاق در تغییر است.

۶. فرامن نیرومند در برابر فرامن ضعیف (G):

✓ از دامنه بین غیر قابل اعتماد، بی‌اراده، ناپایدار، سطحی و غیر جدی، لاقید و متوقع تا با وجدان، با استقامت، دارای احساس مسئولیت، دارای پشتکار و دارای طرز زندگی ثابت در نوسان است.
✓ افراد با درجه G+ از نظر اخلاقی، درست بوده و پاسدار آداب و اصول اخلاقی هستند؛ پشتکار و قدرت پیش‌بینی دارند؛ خود کنترلی داشته و دوست دارند دیگران را تجزیه و تحلیل کنند، محتاط بوده و مصاحبت با اشخاص کارآمد را بر دیگران ترجیح می‌دهند.
✓ افراد با درجه G-، بی‌اراده و سست‌بوده و تبعیت اخلاقی در آنها وجود ندارد.

۷. بی‌باکی در برابر کم‌رویی (H):

✓ از دامنه بین ترسو، خجالتی، سردی، فقدان رغبت‌های شدید احساسی، تمایل به در خود فرو ماندن شدید و پوست کلفت تا حادثه‌جو، سطحی، متهور و طنین درونی سرشار از هیجان در تغییر است.

۸. حساسیت هیجانی در برابر زخمی‌رشدیافتگی (I):

✓ از دامنه بین خشن، خودکفا، دارای استقلال شدید فکری و راضی از خود تا سطحی، مجذوب‌کننده، وابسته، متوقع، ناشکیبا، نارس و درون‌گرا در نوسان است.

۹. بدبین در برابر قابل اعتماد (L):

✓ از دامنه بین سازگار، موقر، شاد و زودجوش و علاقه‌مند به دیگران تا شکاک، حسود، بد خلق، نامنعطف، کمرو، خجل و بدگمان در تغییر است.

۱۰. تخیلی و کولی در برابر واقع بین (M):

✓ از دامنه بین دقت عمل، اهل عمل بودن، منطقی، مقرراتی و تابع عادات اجتماعی تا کم‌اطمینانی، دارای تخیل حساس، غیر مقرراتی و نامعقول بودن در نوسان است.

۱۱. زیرکی و ظرافت در برابر سادگی (N):

✓ از دامنه بین هالو بودن، بی دست و پا بودن، فقدان مهارت و به آسانی وابسته به دیگران شدن تا سخت‌گیر، خبره، مبادی آداب و بسیار متمدن در تغییر است.

۱۲. مطمئن در برابر دارای احساس گناه (O):

✓ از دامنه بین آسوده، غیر حساس و فاقد سوءظن تا مضطرب، بدگمان، آزار دیده و شکاک در نوسان است.

۱۳. بنیادگرایی در برابر محافظه‌کاری (Q₁):

✓ از دامنه بین پذیرنده، سنت پرست و طرفدار وضع موجود تا آزادی‌خواه، انتقادگر و کمتر در بند قیود اخلاقی در نوسان است.

✓ افراد با درجه Q₁ +، افرادی حادثه‌جو و کمتر در بند قیود اخلاقی بوده و بیشتر گرایش به تجربه حوادث دارند.

✓ افراد با درجه Q₁ -، افرادی محافظه‌کار و طرفدار وضع موجود هستند.

۱۴. فردگرایی در برابر گروه‌گرایی (Q₂):

✓ از دامنه بین مقلد، تابع اعضای گروه و وابسته تا استقلال طلب، کاردان، چاره‌ساز و مصمم در تغییر است.

✓ افراد با درجه Q₂ - ترجیح می‌دهند با دیگران کار کنند، چنانچه جمع با دیگران تصمیم بگیرد، دوست دارند مورد تایید واقع شوند و تابع مقررات و آداب و رسوم هستند.

✓ افراد با درجه Q₂ + مستقل و تابع نظرات خود بوده و کمتر به نظرات دیگران بها می‌دهند.

۱۵. منظم و توانا در مهار ارادی خلق و خو در برابر بی‌نظمی (Q₃):

✓ از دامنه نامطمئن، شل و ول و شلخته تا خوددار، قاطع و منضبط در تغییر است.

۱۶. تنیده در برابر آرام (Q۴):

✓ از دامنه بین خونسردی، بی تفاوت و غیر حساس تا تحریک پذیری، حساسیت بیش از حد، ناپایداری، عصبی و ناشکیبایی در تغییر است.

پرسشنامه ۱۶ عاملی کتل:

- ✓ فرم متداول آن دارای ۱۸۷ سوال بوده که براساس مقیاس ۳ درجه‌ای لیکرت به آنها پاسخ داده می‌شود.
- ✓ هر ماده فقط در یکی از عوامل قرار گرفته و هیچ نوع همپوشی بین ماده‌ها وجود ندارد.

شیوه اجرای آزمون کتل:

✓ این آزمون می‌تواند هم بصورت فردی و هم بصورت گروهی اجرا شده و مدت پاسخگویی به سوالات، ۴۰ دقیقه است.

روش نمره‌گذاری و تفسیر نتایج آزمون کتل:

- ✓ دو سوال اول برا در جو قرار دادن آزمودنی و سوال آخر بمنظور واریسی باز خورد آزمودنی در پایان آزمایش است.
- ✓ نمره تراز شده ۴ تا ۷ ویژگی‌های بینابینی هر عامل و نمره تراز شده ۱ تا ۳ ویژگی‌های قطب منفی هر عامل و نمره تراز شده ۸ تا ۱۰، ویژگی‌های مثبت هر عامل را نشان می‌دهد.
- ◀ از این آزمون می‌توان برای تصمیم‌گیری استخدام کارکنان و انتصاب آنان به مشاغل مختلف استفاده کرد.
- ◀ این آزمون بعنوان ابزاری برای تشخیص، غربال کردن افراد و ارزیابی نتایج در مراکز مشاوره و بهداشت روانی بکار بسته می‌شود.

فصل یازدهم: پرسشنامه شخصیتی ۵ عاملی نئو

معرفی آزمون شخصیتی NEO:

- ✓ فیسکه در سال ۱۹۴۹ با بکارگیری ۲۱ مقیاس ۲ قطبی کتل توانست به ۵ عامل ترکیبی دست یابد.
- ✓ تیوپس و کریستال، کارهای کتل و فیسکه را ادامه داده و تمام عوامل را در ۵ عامل قابل قبول به نام‌های شادخویی، دلپذیر بودن، قابلیت اطمینان، ثبات عاطفی و فرهنگ قرار دادند.
- ✓ کاستا و مک‌گرا در ۳ مرحله، پرسشنامه‌ای را ساخته و تنظیم کرده که امروزه به پرسشنامه NEO شهرت دارد.
- ✓ این پرسشنامه ۵ عامل اصلی شخصیت یعنی روان‌رنجوری، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دلپذیر بودن و با وجدان بودن را می‌سنجد.
- ✓ مک‌گرا و کاستا هریک از این ۵ عامل دارای ۶ بعد یا جنبه است.
- ✓ برون‌گرایی به ۶ جنبه سطح فعالیت، جرات‌ورزی، علاقه به تفریح، دارای هیجانات مثبت، اجتماعی بودن و خون‌گرمی تقسیم می‌شود.
- ✓ آنان اساس این ۵ عامل را بعنوان تمایلات پایه‌ای که زمینه زیستی دارد، معرفی کرده یعنی تفاوت‌های رفتاری مربوط به ۵ عامل، به ژن‌ها، ساختار مغز و مانند آن بر می‌گردد.
- ✓ از دیدگاه آنان، رگه‌های شخصیت بیشتر متاثر از عوامل زیستی است تا محصول تجربیات زندگی.

مقیاس‌های پنج عاملی:

۱. عامل روان‌رنجوری (N):

- ✓ تمایل عمومی به تجربه عواطف منفی چون غم، دست‌پاچگی، عصبانیت، احساس گناه و نفرت را تشکیل می‌دهد.
- ✓ افراد با درجه N- دارای ثبات عاطفی بوده و معمولاً آرام، معتدل و راحت هستند و قادرند با موقعیت‌های تنیدگی‌زا بدون آشفتگی روبرو شوند.
- ✓ افراد با درجه N+ دارای عقاید غیر منطقی بوده، کمتر بر تکانش‌ها کنترل داشته و در مقابل استرس مقاومت کمتری دارند.
- ✓ وجوه آن عبارتست از اضطراب، خصومت، افسردگی، کم‌رویی، تکانش‌گری و آسیب‌پذیری.

۲. عامل برون‌گرایی (E):

- ✓ سطح راحتی شخص در ارتباطات را توصیف می‌کند.
- ✓ به ارتباطاتی که در آن شخص احساس آرامش می‌کند، اشاره دارد.
- ✓ افراد با درجه E+ با برقراری ارتباطات زیاد و احساس لذت از آن مشخص می‌شوند.
- ✓ نمره E- نشان‌دهنده درون‌گرایی است.
- ✓ افراد درون‌گرا بیشتر به استقلال، خوددار بودن و یکنواخت بودن گرایش داشته و نسبت به اکثر افراد از تنها بودن، بیشتر احساس راحتی می‌کنند.
- ✓ در میان این ۲ انتها، افراد دوسوگرا بوده که با حرکت در میان موقعیت‌های اجتماعی و انزوا، احساس راحتی می‌کنند.
- ✓ وجوه آن عبارتست از گرمی و محبت، جمع‌گرایی، جرات‌ورزی، فعالیت، هیجان‌خواهی و عواطف مثبت.

۳. عامل انعطاف‌پذیری (O):

- ✓ بیانگر علایق و نگرش‌های افراد نسبت به محرک‌های طبیعی بوده و مبین استقلال‌طلبی، کنجکاوی، آرمان‌گرایی و گرایش به نوآوری‌هاست.
- ✓ نمره O+ موید کاوشگری، جستجوگری و کنجکاوی زیاد است.
- ✓ نمره O- بیانگر این واقعیت است که شخص تمایل دارد وضعیت موجود را حفظ کرده و از شرکت در جاهای ناآشنا و غریب اجتناب ورزد.
- ✓ وجوه آن عبارتست از خیال‌پردازی، احساسات، اعمال، آرا و عقاید و ارزش‌ها.

۴. عامل دلپذیر بودن (A):

- ✓ مبین تمایلات افراد در روابط بین فردی است.
- ✓ نمره A+ بیانگر این واقعیت است که فرد تمایل دارد روابط اجتماعی بسیار قوی با کسانی داشته باشد که با آنها در ارتباط است و معمولاً بعنوان سازگار توصیف می‌شوند.
- ✓ نمره A- نشان می‌دهد فرد بیش از آن که در روابط خود به نیازهای دیگران توجه داشته باشد، به نیازهای خود توجه دارد و افرادی خودشیفته، ضد اجتماعی، سلطه‌جو و یا شخصیت‌های پارانوئیدی هستند که احساس خود را نسبت به دیگران از دست داده‌اند.
- ✓ وجوه آن عبارتست از اعتماد، رک‌گویی، نوع‌دوستی، تواضع و نرم‌خویی.

۵. عامل وجدان (C):

- ✓ این افراد با واحدان، هدفمند، با اراده و مصمم بوده و افراد موفق، موسیقی‌دانان بزرگ و ورزشکاران بنام، این رگه را در حد بالا دارند.
- ✓ نمره C+ بیانگر این واقعیت است که افراد در بکارگیری اصول اخلاقی، زیاد دقیق نبوده و در تلاش خود برای رسیدن به اهداف‌شان، بی‌حال هستند، بسیار لذت‌گرا بوده و علاقه زیادی به امور جنسی دارند.
- ✓ وجوه آن عبارتست از کفایت، نظم، وظیفه‌شناسی، پیشرفت طلب، خویشتنداری و متانت و تعمق.